

PSORIASLIITTO
PSORIASFÖRBUNDET

Psoriasis hos barn och unga

Vad är psoriasis?

Psoriasis är en långvarig inflammatorisk sjukdom som orsakar hud- och ledsymtom och medför en ökad risk för samsjuklighet. Psoriasis smittar inte. Psoriasis-symtomen går oftast i skov: Bättre och sämre perioder avlöser varandra.

Benägenheten för psoriasis nedärvs, men ändå betyder det inte att ett barn till en eller två föräldrar med psoriasis också insjuknar. Enligt God medicinsk praxis-rekommendationerna är risken att även barnet insjuknar i psoriasis 14–28 procent om endera föräldern har psoriasis. Om båda föräldrarna har psoriasis är risken 41–65 procent.

I Finland har cirka två procent av befolkningen,
det vill säga cirka

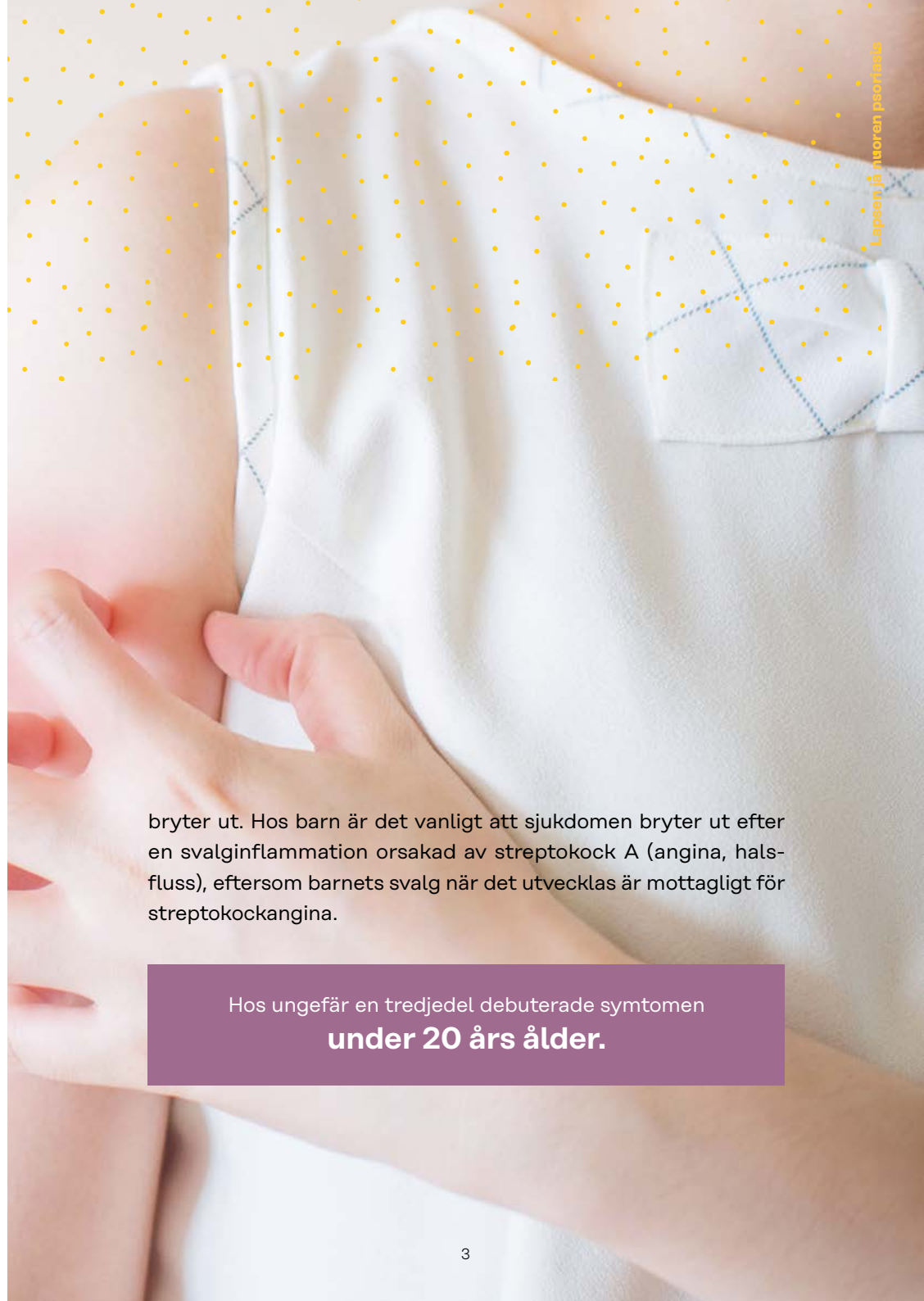
100 000 personer, insjuknat i psoriasis.

Sjukdomen kan bryta ut i vilken ålder som helst, till och med när barnet är under ett år gammalt. Barn kan även insjukna i psoriasisartrit. Psoriasis är ändå inte lika vanligt hos barn som hos vuxna. Sjukdomen har två incidenstoppar: vid 15–25 års ålder och vid 50–60 års ålder.

Mindre än en procent

av personer under 18 år har psoriasis.

Förutom den nedärvda benägenheten medför olika yttre faktorer såsom inflammationer och hudskador att psoriasis-sjukdomen

bryter ut. Hos barn är det vanligt att sjukdomen bryter ut efter en svalginflammation orsakad av streptokock A (angina, halsfluss), eftersom barnets svalg när det utvecklas är mottagligt för streptokockangina.

Hos ungefär en tredjedel debuterade symtomen
under 20 års ålder.

Psoriasisymtom

Psoriasis hos barn och unga skiljer sig ofta något från psoriasis hos vuxna. Hos barn är huden tunnare än hos vuxna, och därför är även psoriasisexsem hos barn vanligen tunnare än hos vuxna. Små barn i synnerhet har ofta hudsymtom i ansiktet och i underlivet, vilket är mer sällsynt hos vuxna. En psoriasisjukdom som bryter ut i högre ålder är också i genomsnitt lindrigare.

Hos barn, precis som hos vuxna, är plackpsoriasis den vanligaste psoriasisformen. Den består av skarpt avgränsade, rodnande fläckar på huden som kan fjälla och klia. I synnerhet hos tonåringar är droppformad psoriasis också vanligt förekommande. Den manifesterar sig som små fläckar med en diameter på mindre än en centimeter som oftast dyker upp på hela kroppen efter en streptokockinfektion. Denna sjukdomsform som brutit ut efter en streptokockinfektion kan undantagsvis ibland läka ut helt.

Psoriasis hos barn och unga skiljer sig ofta något från psoriasis hos vuxna.

Psoriasisartrit medför liknande symtom hos barn som hos vuxna: smärta, svullnad och rodnad i leder och senor, i synnerhet i de yttersta finger- och tålederna. Fingrar och tår kan drabbas av daktylit, korvliknande svullnad. Även om psoriasisartrit oftast drabbar fingrar och tår, kan den angripa vilka leder som helst.

Nagelförändringar kan också vara ett symtom på psoriasis. Det kan uppstå punktformade fördjupningar eller oljeliknande fläckar på naglarna. Nageln kan även lossna från nagelbädden. Nagelförändringarna kommer oftast före själva psoriasisartriten.

Psoriasis medför ökad risk att insjukna i andra sjukdomar, till exempel i hjärt- och kärlsjukdomar eller diabetes. Även barn kan ha sjukdomar associerade med psoriasis, samsjuklighet. De vanligaste av dessa är uveit, det vill säga inflammation i ögats regnbågshinna, strålkropp eller åderhinna, högt blodtryck, fetma och depression.

Behandling

Behandlingen av psoriasis hos barn följer God medicinsk praxisrekommendationerna. Psoriasis hos barn fastställs alltid inom den specialiserade sjukvården, det vill säga på hud- eller reumatologiska polikliniken. Om sjukdomen är i en lugn period och väl kontrollerad, kan behandlingen överföras till primärvården. Barn kan, i tillämpliga delar, behandlas på samma sätt som vuxna.

Psoriasis hos barn behandlas oftast med **lokalbehandling**, med olika bassalvor och läkemedelskrämer och -lösningar. Bassalvorna är mjukgörande och återfuktande. De botar inte psoriasisjukdomen, men de är en viktig del av standardbehandlingen. Det är viktigt att återfukta huden eftersom det tar längre tid för symtomen att läka på en torr hud.

Många salvor/krämer som innehåller läkemedel lämpar sig för behandling av psoriasisexsem hos barn. Vilka salvor/krämer man använder för att behandla barnet bestäms bland annat utifrån barnets ålder. Läkarens föreskrifter bör alltid följas.

Om lokalbehandling inte ger tillräcklig lindring, måste man ta till effektivare medel. **Ljusbehandling** kan, med eftertanke, användas på barn, men under övervakning av en specialistläkare. Ljusbehandling är ultraviolett strålning som dämpar inflammationen i huden. Ljusbehandling ges vanligen på sjukhus.

Fysisk aktivitet är en viktig del av egenvården.

Vid svår psoriasis kan man vid behov sätta in **systembehandling**. En del av de traditionella och biologiska läkemedel som används vid behandling av psoriasis lämpar sig också för barn. Systemisk behandling ges som tabletter eller injektioner. En specialist i hud- eller reumatiska sjukdomar är alltid ansvarig för insättning och uppföljning av systembehandling.

Psoriasisartrit hos barn behandlas med samma läkemedel som används vid behandling av barnreumatism. Som förstahandsbehandling vid barnreumatism används metotrexat.

Fysisk aktivitet är en viktig del av egenvården vid både hudpsoriasis och psoriasisartrit. Minsta lilla rörelse gör så att ledvätskan cirkulerar, vilket lindrar den smärta som psoriasisaritriten orsakar. Motion hjälper också till att förebygga associerade sjukdomar. Barn och unga med psoriasis bör uppmuntras att röra på sig i den mån som smärtan tillåter. Fysioterapeuter kan hjälpa till att hitta lämpliga motionsformer.

Att leva med psoriasis

Psoriasis är en långvarig sjukdom som inte kan botas helt även om det går att behandla de symtom den orsakar. Det är viktigt att hitta en effektiv behandling som passar den rådande livssituationen så att barnet eller ungdomen kan ha en så normal vardag som möjligt. När man har uppnått en god balans i behandlingen, begränsar sjukdomen inte livet eller hindrar patienten från att göra saker. Typiskt för sjukdomen är ändå att symtomen går i skov. Inflammationen i kroppen i samband med psoriasis medför långvarig trötthet. Därför kan ett barn eller en ungdom med psoriasis tidvis vara tröttare än normalt. Det är bra att meddela skolan eller daghemmet om vilka symtom psoriasis orsakar, så att personalen kan ta hänsyn till barnets eller den unga personens situation.

Synligt psoriasisexem kan inverka på barnets eller den unga personens självkänsla och kroppsuppfattning. Närstående kan hjälpa till att förbättra barnets självkänsla genom att lyfta fram barnets styrkor och tillsammans med barnet prata om vilka tankar och känslor sjukdomen väcker hos hen. Det är viktigt att visa medkänsla och acceptans för barnets känslor. En förälder kan nödvändigtvis inte påverka själva känslan, men nog sin egen reaktion. Det är viktigt att inte avfärda barnets eventuella oro för sjukdomen. Men det är ändå nyttigt att också påpeka den positiva aspekten: Kan sjukdomen gynna mig på något sätt, till exempel så att jag kan förstå människors olikheter?

Det är bra att redan i förväg berätta om barnets psoriasis för olika kamratgrupper, till exempel för klasskompisar och hobbygrupper liksom för andra barns föräldrar. Insikten hjälper till att minska fördomar som är kopplade till sjukdomen.

Utbildning och yrkesval

Psoriasis påverkar vanligen inte ungdomens utbildning eller yrkesval. Det är viktigt att psoriasisjukdomen behandlas effektivt så att symtomen påverkar livet i så liten grad som möjligt.

Ibland kan psoriasisens placering och utbredning ändå påverka karriärplanerna. Det rekommenderas att ett barn eller en ungdom med psoriasis diskuterar sin framtida studieinriktning eller sitt yrke med en läkare och studiehandledare. Det är lönt att redan i förväg ta reda på eventuella hälsorelaterade begränsningar och risker med de yrken som intresserar en mest.

Om psoriasisensymtomen stör studierna, är det värt att diskutera saken med läroanstaltens personal eller med studenthälsovården. Det kan finnas möjlighet till flexibla arrangemang för att underlätta studierna för den som har en sjukdom.

Om psoriasisensymtomen stör arbetet, är det värt att diskutera saken med företagshälsovården. Är det näst intill omöjligt att jobba på grund av psoriasisjukdomen, går det att ansöka om yrkesinriktad rehabilitering, där man kan anpassa arbetsbeskrivningen, så att det blir möjligt att fortsätta jobba. Vid behov kan den som har psoriasis också omskola sig inom en annan bransch. Det går att ansöka om rehabiliteringspenning för yrkesinriktad rehabilitering hos FPA.

Psoriasis är inget skäl för diskriminering vare sig i hobbyer, på arbetet eller i studier. Finsk lag förbjuder ojämlik behandling enbart på grund av sjukdom. Även om psoriasisjukdomen skulle inverka på studier och arbete, måste man före uppsägning av en studieplats eller ett arbete utreda möjligheter till anpassning av arbetsuppgifter eller studier, flexibilitet och rehabilitering.

Stöd till hela familjen

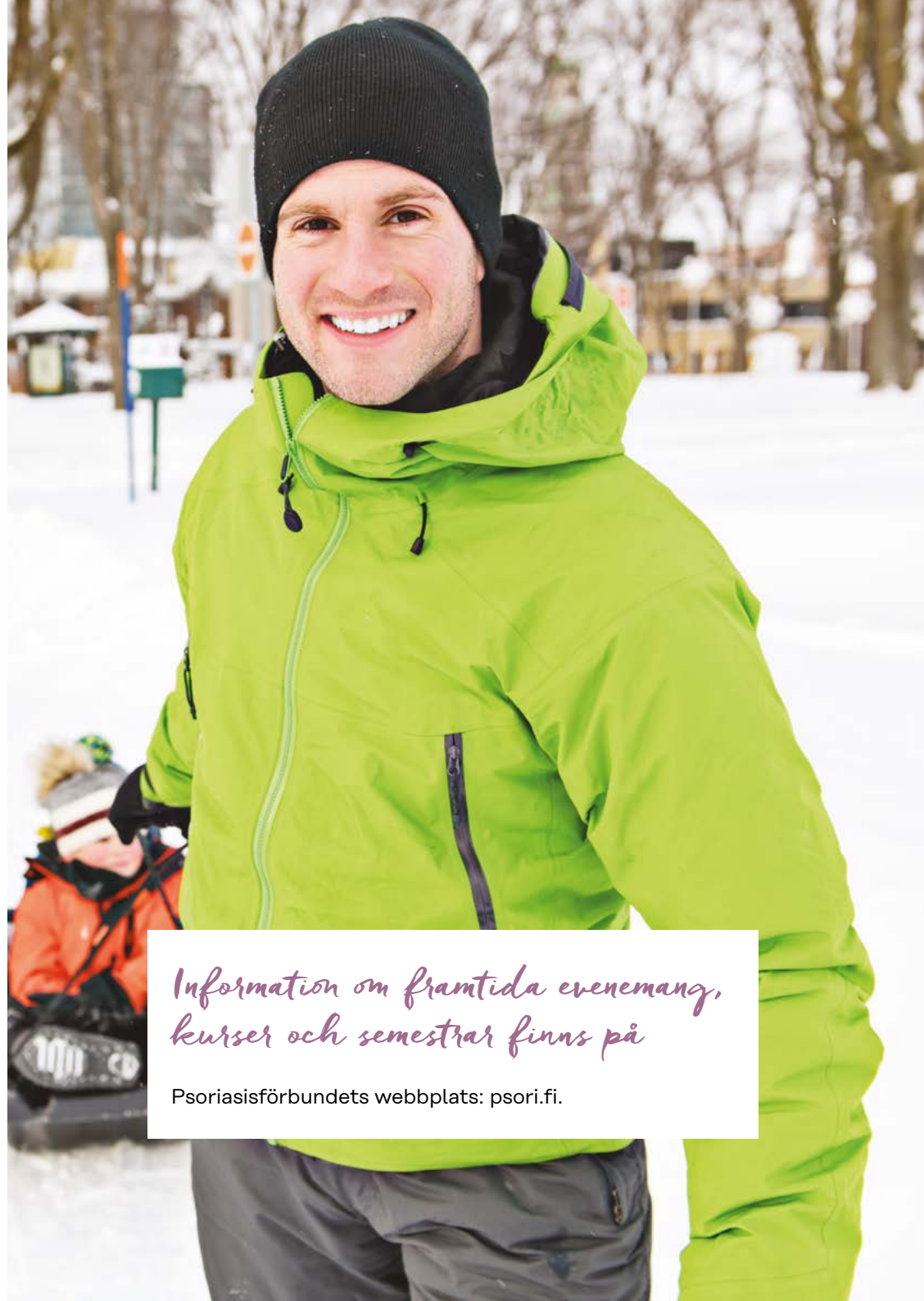
En medelsvår eller svår psoriasis hos ett barn försämrar barnets hälsorelaterade livskvalitet. Därför är det viktigt att barn med psoriasis och deras familjer har tillgång till psykosocialt stöd.

Barn och unga har rätt att få information om sin eller sitt syskons psoriasisjukdom på ett naturligt sätt som passar deras ålder och mognad. Om det finns fler barn i familjen, kan det ena barnets psoriasis påverka syskonrelationen om det barn som är sjukt exempelvis behöver mer omvårdnad av föräldrarna. Därför är det viktigt att öppet prata om sjukdomen inom familjen. Det är också viktigt att föräldrar får stöd och att de tar hand om sin egen ork.

Barn med psoriasis och deras föräldrar får information och stöd på Psoriasisförbundets familjekurser för barn med psoriasis (på finska). Kurserna är avsedda för 5–15-åriga barn med psoriasis som får delta tillsammans med en förälder.

På familjekurserna får barnen träffa andra med samma sjukdom och lära sig att hantera sin sjukdom på ett sätt som motsvarar deras ålders- och mognadsnivå till exempel genom spel och lekar. Föräldrarna får kamratstöd, information och tips för vardagen. Psoriasisförbundet och lokala psoriasisföreningar ordnar dessutom familjeevenemang och evenemang för unga med fokus på kamratstöd runtom i Finland.

En familj där ett barn eller en vuxen har psoriasis kan ansöka om subventionerad familjesemester. På en subventionerad semester får familjen koppla av och få kamratstöd från andra med samma sjukdom och även från deras anhöriga. Semestrarna ordnas i samarbete med Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry på olika håll i Finland.

*Information om framtida evenemang,
kurser och semestrar finns på*

Psoriasisförbundets webbplats: psori.fi.

Ytterligare information om Psoriasisförbundets verksamhet och service:

Psoriasisförbundet rf

Fredriksgatan 27 A 3

00120 Helsingfors

t. 040 9052 543

liittotoimisto@psori.fi

psori.fi

Psoriasisförbundet är en patient-, folkhälso- och expertorganisation som erbjuder kunskap och stöd till dem som insjuknat i psoriasis och deras anhöriga. Förbundet arbetar även för att främja rättigheterna för dem som insjuknat i psoriasis.

Psorilinja

Avgiftsfri handledning och rådgivning om frågor kring psoriasis.

Ytterligare information och öppettider: psori.fi/psorilinja

Utgivare: Psoriasisförbundet rf

Bilder: Shutterstock, iStock

Layout: Saara Helkala

Sakkunnig: Specialtläkare i hudsjukdomar, allergologi och allmänmedicin Taras Klimenko

Ytterligare information och broschyrbeställningar: psori.fi

**PSORIASISLIITTO
PSORIASISFÖRBUNDET**